

Årsrapport 2010

Barnehuset Oslo

Årsrapport 2010

Barnehuset Oslo

Barnehuset Oslo har vært i drift i 17 måneder. I løpet av denne korte tiden har det vært gjennomført over 600 dommeravhør av barn. Det har vært en massiv økning i dommeravhør i flere av våre politidistrikter det siste året og det er forventet en ytterligere økning i de neste årene.

Arbeidet i 2010 har vært utfordrende og inspirerende. Vi ser at vi gjennom det daglige arbeidet i samarbeid, på tvers av faggrupper, gjør en forskjell for barn og deres omsorgspersoner. Åtte av ti dommeravhør i de politidistriktene og tingrettene vi skal samarbeide med, har i 2010 blitt gjennomført ved Barnehuset Oslo. Til sammen er dette 421 dommeravhør. Flere av de større politidistriktene og tilhørende tingretter har i løpet av året endret praksis og har nå som hovedpraksis valgt å bruke Barnehuset Oslo til gjennomføring av dommeravhør av barn. Vi forstår med dette at politidistriktene og tingrettene har ønsket å bidra til å utvikle et helhetlig tverrfaglig tilbud til barn og unge som kan ha vært utsatt for vold, vært vitne til vold og/eller utsatt for seksuelle overgrep. Vi har dessverre ikke hittil hatt voksne med en psykisk utviklingshemming til avhør ved Barnehuset Oslo. Vi ser frem til en endring i praksis også når det gjelder denne målgruppen.

Det er i løpet av året gjennomført 94 medisinske undersøkelser ved Barnehuset Oslo. Over 400 barn har sammen med sine omsorgspersoner fått tilbud om samtale med vurdering av behov for psykisk helsehjelp, kartlegging av hjelpeapparat og avklaring av videre oppfølging. 205 barn har fått oppfølging og behandling ut over den første vurderingsamtalen etter dommeravhøret. 2010 har vært et lærerikt, strevsomt og arbeidsomt år. Det er krevende å utvikle et konsept som Barnehuset mer eller mindre fra grunnen av og samtidig gi et tilfredsstillende tilbud underveis til brukerne av huset. Det gjelder både i forhold til samarbeidspartnere og barn og deres omsorgspersoner. Vi håper vi har lyktes med ambisjonene og ser frem til et nytt flott år. Ikke minst ser vi frem til den departementale gjennomgangen av dommerforskriften som i stor grad regulerer og setter dagsorden for store deler av arbeidet ved barnehusene. Vi ser også frem til evalueringen av barnehusene som er under utarbeidelse.

Oslo 20. mars 2011

Astrid Johanne Pettersen

Daglig leder ved Barnehuset Oslo

Innhold

Barnehusets oppgaver	5
Statistikk	8
Erfaringer	12
Media	21
Satsingsområder for Barnehuset Oslo i 2011	22

Barnehusets oppgaver

Barnehusenes arbeid bygges på seks pilarer:

- 👁️ DOMMERAVHØR
- 👁️ MEDISINSKE UNDERSØKELSER
- 👁️ BEHANDLING/OPPFØLGING/FOREBYGGING
- 👁️ RÅD/VEILEDNING
- 👁️ FAGUTVIKLING
- 👁️ INFORMASJON/UNDERVISNING

Dommeravhør

Utgangspunktet for barnehusets befatning med et barn eller voksne psykisk utviklingshemmede er at det foreligger en anmeldelse med mistanke om at vedkommende har vært utsatt for vold, har vært vitne til vold, har vært utsatt for seksuelle overgrep, eller har vært vitne til seksuelle overgrep. Også barn og unge hvor det foreligger en anmeldelse med mistanke om kjønnslemlestelse eller tvangsgifte/æresrelatert vold kan avhøres på barnehuset. I henhold til straffeprosessloven § 239 skal det foretas utenomrettslig avhør av barn opp til 16 år. Dommeravhør reguleres gjennom, Forskrift om dommeravhør og observasjon m. m.

Avhøret legges til barnehuset i forbindelse med politiets etterforskning og utføres av en særlig skikket politiperson med videreutdanning i avhør av barn. Dommeren er i et annet rom enn barnet og får direkteoverført lyd og bilde fra avhøret. Til stede sammen med dommeren stiller forsvarer, bistandsadvokat, eventuelt setteverge, politiadvokat og etterforsker hos politiet. Seniorrådgiver/psykologspesialist fra Barnehuset Oslo har en observatørrolle for å vurdere barnets psykiske helse under dommeravhøret, samt for å ivareta prinsippet om at barn i utgangspunktet kun skal behøve å fortelle sin historie en gang. Dette er viktig for å kunne vurdere videre behandlingsopplegg og oppfølging av barnet etter at dommeravhøret er avsluttet. Dommeren tar stilling til om Barnevernet kan få være tilstede og overvære avhøret i saker hvor det kan være aktuelt.

Medisinsk undersøkelse

Sosialpediatrisk avdeling ved tidligere Ullevål universitetssykehus, nå Oslo universitetssykehus, forestår de medisinske undersøkelsene ved Barnehuset Oslo.

Erfarne leger og sykepleiere utfører undersøkelsene i et spesialinnredet rom utstyrt til formålet. Undersøkelsene tilbys to halve dager per uke. Undersøkelser ved barnehuset kan ha ulike formål og kan fokusere på alt fra: sporsikring og dokumentasjon av ferske skader, til å undersøke/oppdage tidligere skader og gå tilbake i gamle sykejournaler. Undersøkelsene kan også ha til mål å gi en viktig bekreftelse på at kroppen er hel og uskadet.

Behandling/oppfølging

Behandling og oppfølging ved Barnehuset Oslo er et lavterskeltilbud som tilbys uten at barnet eller barnets familie er henvist eller har henvendt seg med utgangspunkt i et ønske om behandling. Første bud blir derfor at barnehusets ansatte kartlegger eventuelle traumereaksjoner samt ønske om eventuell oppfølging/ behandling enten ved barnehuset eller i lokalt hjelpeapparat hvis disse ikke allerede er koblet inn. Dette gjøres gjennom vurderingssamtalen som alle barn og pårørende tilbys etter dommeravhøret.

Poenget med vurderingssamtalen er å vurdere barnets psykiske tilstand etter dommeravhøret og vurdere barnets sikkerhet og nødvendigheten av eventuelle akutte tiltak. Dette gjøres i samarbeid med barnevernet og eventuelt politiet. Det er òg viktig å vurdere omsorgsgivers evne til å støtte barnet, da de ofte befinner seg i en krise. I tillegg er det viktig å kartlegge privat og profesjonelt nettverk.

Når barnet har vært til avhør er en ansatt fra Barnehuset kjent med barnets overgrepserfaringer slik de har framkommet i avhøret. De som har behov for oppfølging/ behandling og som ønsker å motta dette ved barnehuset mottar denne hjelpen umiddelbart. Barnehuset gir også oppfølging til annet lokalt hjelpeapparat er koblet inn.

Utover mer individuelt rettet behandlingstilbud gis også behandling til barn/familier på systemnivå. Med systemnivå menes de som befinner seg rundt barnet, og som er betydningsfulle for barnets dagligliv og barnets daglige fungering.

Barnehuset Oslo er opptatt av at trygge voksne rundt barnet predikerer for god utvikling hos barnet. Med dette som utgangspunkt bruker barnehuset mye tid på foreldrearbeid. Vi arbeider også direkte mot skole og

barnehage som ser barnet daglig. Videre jobbes det mye med å aktivere det lokale hjelpeapparat for å gi barnet best mulig hjelp. Barnehuset ønsker å gi et individuelt tilpasset behandlingstilbud til de barn/unge som kommer til barnehuset.

Anonyme drøftninger, råd og veiledning

Barnevern, Barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker, skolehelsetjenesten, skoler og barnehager med mer henvender seg til barnehuset. Henvendelsen har karakter av drøftning, råd og veiledning hvor barnets identitet er anonymisert. Vi får også henvendelser fra bekymrede foreldre, besteforeldre og andre pårørende og naboer. Også i disse sakene er barnets identitet anonymisert.

Fagutvikling og undervisning

Etableringen av Barnehuset Oslo representerer et spennende nybrottsarbeid hvor fagutvikling og undervisning er en vesentlig del av arbeidsoppgavene. En viktig suksessfaktor er ikke minst politiet og tingrettenes opplevelse av barnehuset som en relevant og god samarbeidspartner. Det er òg avgjørende at Barnehuset Oslo oppleves som en viktig og faglig sterk institusjon for samarbeidspartnere innen barnevern, psykisk helsevern og andre aktører innen første-linjetjenesten. Barnehuset har derfor arbeidet hardt med å gjøre tilbudet kjent. Barnehuset Oslo har hatt stor pågang fra samarbeidspartnere siden åpningen, og kontakten har vært preget av samarbeidsmøter, undervisning og fagutvikling. Vi kommer mer tilbake til dette senere under en redegjørelse for erfaringer så langt.

Forankring og mandat

Etableringen av barnehuset er første tiltak i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008–2011. Vendepunkt: «Hovedmålsettingen er å gi bedre tilbud til barn som utsettes for overgrep, ved at blant annet medisinsk undersøkelse, dommeravhør og behandling tilbys samlet.» Barnehusene skal også gi et tilbud til voksne psykisk utviklingshemmede. Barnehusene er et 3-årig samarbeidsprosjekt mellom Justis- og politidepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Barnehusene er tverrfaglige kompetansehus. Barnehuset Oslo er det sjette barnehuset i Norge.

Organisatorisk tilknytning

Barnehuset Oslo er organisert under Oslo Politidistrikt og åpnet niende september 2009. Barnehuset ligger sentralt i Oslo sentrum, i Skippergata 31.

Vårt område tilsvarer en befolkningsmengde på 1,5 millioner mennesker. Barnehuset Oslo dekker følgende politidistrikt: Asker og Bærum, Follo, Nordre Buskerud, Oslo, Søndre Buskerud og Østfold. Vi betjener dermed

Eiker, Modum og Sigdal tingrett, Kongsberg tingrett, Drammen tingrett, Asker og Bærum tingrett, Oslo tingrett, Follo tingrett, Moss tingrett, Fredrikstad tingrett og Halden tingrett.

Ansatte

Det er ansatt fire seniorrådgivere/klinikere med barnefaglig kompetanse samt én psykologspesialist. Det er i tillegg ansatt én daglig leder, én merkantil konsulent, én førstekonsulent på teknikk og to personer ansatt i 50%-stillinger i teknikerfunksjoner.

Medarbeidere ved Barnehuset Oslo:

*Shirley Stormyren, Håvard Synnes,
Marianne Larsen, Ellen Karlgård Bolme,
Wenche Myrvang, Elin Rydjord, Aud
Aamodt, Astrid Johanne Pettersen,
og Marit Bergh.*

Statistikk

Dommeravhør

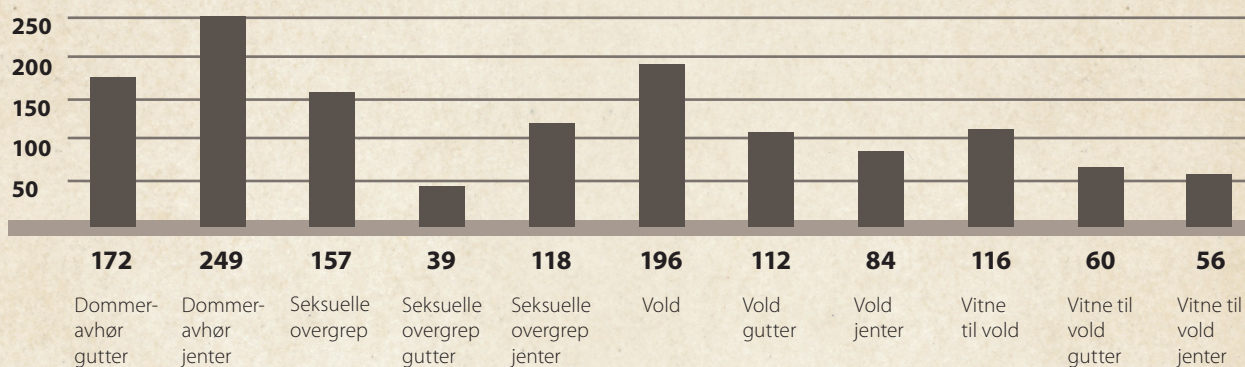
Fordeling av dommeravhør per politidistrikt

Ved utgangen av 2010 bruker alle politidistriktene i vårt område Barnehuset Oslo, om enn i varierende omfang. De mest aktive politidistriktene er Asker og Bærum, Follo, Oslo og Søndre Buskerud. Nordre Buskerud og Østfold politidistrikt var de to siste som begynte å bruke oss. Romerike politidistrikt har bedt om bistand til gjennomføring av dommeravhør ved fire tilfeller.

Politidistrikt	Dommeravhør ved Barnehuset	Dommeravhør i Tingretten/ politihuset	Totalt antall dommeravhør for politidistriktene	Politiavhør på Barnehuset
Asker og Bærum	45	10	55	
Follo	80	9	89	2
Oslo	167	6	173	7
Søndre Buskerud Oslo	89	6	95	5
Nordre Buskerud	6	19	25	1
Østfold	30	43	73	
Romerike *	4			
Totalt antall	421	93	510	15

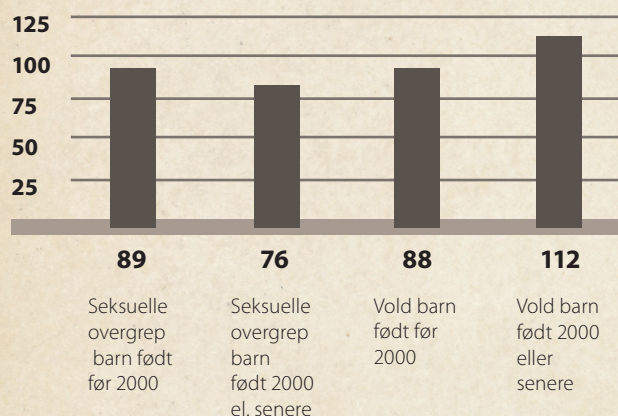
* Bistand på saker tilhørende Barnehuset Hamar.

Antall dommeravhør fordelt på kjønn og anmeldte forhold

* Et barn kan være til avhør i flere kategorier.

Tabellen viser at flere jenter kommer til dommeravhør enn gutter. Det er flere jenter enn gutter som kan ha vært utsatt for seksuelle overgrep, mens guttene er mer representert der det er mistanke om vold. I vitne til voldkategorien er kjønnsfordelingen omentrent lik. Tre barn var til avhør som mistenkt i saker vedrørende seksuelle overgrep.

* Et barn kan være avhørt om flere forhold. Kategorien vitne-til-vold er ikke sett i forhold til født før eller senere enn 2000.

Annenn landbakgrunn enn norsk

205 av barna hadde foreldre med annenn landbakgrunn enn norsk.

Aldersfordeling

På Barnehuset Oslo har vi hatt avhør av barn fra tre år og opp til 17 år.

Gjennomsnittsalderen på barn som kom til dommeravhør ved Barnehuset Oslo i 2010 var ti år. Som det fremkommer av tabellen er andelen barn under tre år lav. Dette må forklares med hvor vanskelig og utfordrende det er å gjøre et strukturert dommeravhør av så små barn.

Gjennomsnittsalder	Antall barn	Prosentandel
0-3	13	3,1%
4-5	61	14,7%
6-7	64	15,4%
8-9	49	11,8%
10-11	70	16,8%
12-13	84	20,2%
14-15	71	17,1%
Over 16 år	4	1,0

* Barn over 16 år er blitt avhørt ved bruk av politiavhør.

Antatall dager fra anmeldelse til avhør

Denne oversikten viser forholdet i tid mellom anmeldelse og førstegangsavhør av barn. Saker som er identifisert som gjentatte avhør er ikke med i statistikken. Anmeldelsesdatoen er i alle saker hentet fra straffesaksregisteret. Det betyr at selv om det er nye barn til avhør som følge av et vitnemål senere enn anmeldelsesdatoen, så vil anmeldelsesdatoen fortsatt gjelde. Vi må derfor ta høyde for at tallene ikke er helt presise. I noen saker er det grunner til en forsinkelse.

Det er likevel ingen tvil om at man ikke holder fristen som gjøres gjeldene i Dommeravhørsforskriften. Vi tenker her på 14 dagers fristen for gjennomføring av dommeravhør i saker som har med seksuelle overgrep å gjøre. Dette er svært alvorlig og uheldig med tanke på barnet som skal gjengi hendelsesforløp som har foregått langt tilbake i tid, særlig når man tar hensyn til barns opplevelse av tid og minnebilde. Det samme er selvfølgelig også når det gjelder saker der barn er utsatt for eller er vitne til vold. Barns rettsikkerhet svekkes alvorlig ved praksis slik den er i dag. Lang ventetid frem til dommeravhør kan ofte representere en alvorlig psykisk belastning for barnet og dets pårørende.

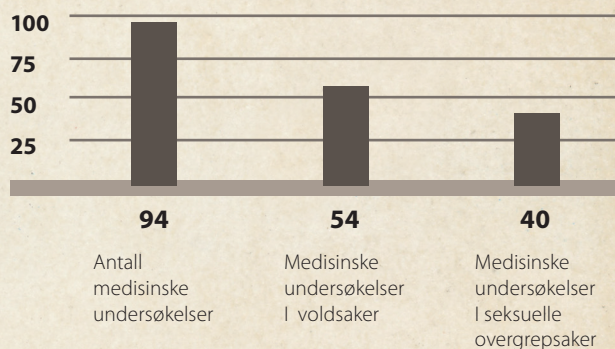
*Seksuelle overgrepssaker – S.O-saker.

Antall saker innenfor 14 dager

Medisinske undersøkelser

Det ble gjennomført 94 medisinske undersøkelser ved Barnehuset Oslo i 2010.

Oppfølging og behandling

400 barn har fått tilbud om vurderingssamtaler etter dommeravhør

205 barn har fått oppfølging utover vurderingssamtalen i form av samarbeid med lokalt hjelpeapparat og/eller behandling ved Barnehuset Oslo i 2010.

Anonyme henvendelser / Råd og veiledning

I løpet av 2010 har det vært 231 henvendelser hvor det gis råd og veiledning i forhold til barn som forblir anonyme for Barnehuset Oslo. Disse henvendelsene fordeler seg på følgende måte:

143 henvendelser fra offentlige instanser med følgende fordeling;

- 76 henvendelser fra barneverntjenester i vårt område
- 15 henvendelser fra barnehager
- 5 henvendelser fra helsesøstere
- 5 henvendelser fra skoler
- 8 henvendelser fra BHUP (Psykisk helsevern for barn og unge)
- 36 henvendelser fra andre instanser som politi, advokater, institusjoner med mer.

Det har vært 88 henvendelser fra private, med følgende fordeling;

- 74 henvendelser fra foreldre
- 4 henvendelser fra beredskapshjemsforeldre/ fosterforeldre
- 10 henvendelser fra andre som øvrig familie, nabo, venner med mer.

Tallene for 2010 viser oss at det er et stort behov for foreldre å ha et kompetansested å henvende seg til når de strever med å forstå og forholde seg til egne barn som kan være utsatt for seksuelle overgrep eller vold. Samtidig viser vårt materiale at det på tilsvarende måte er av stor betydning for barneverntjenestene å ha noen med erfaring knyttet til problematikken å drøfte sine saker sammen med.

Erfaringer

Politiet

Som tallene viser, ble Barnehuset Oslo benyttet i 80% av våre politidistrikts samlede antall dommeravhør av barn og psykisk utviklingshemmede i 2010. Det er vi godt fornøyd med, og ser frem til å bli brukt enda mer i 2011.

Justisministeren har et klart ønske om og forventning til politidistriktenes bruk av barnehusene. Samtlige politimestere har tilsluttet seg i et møte den 12.01.2010 å bruke Barnehuset Oslo ved gjennomføring av dommeravhør av barn og psykisk utviklingshemmede. Som en konsekvens av dette, var det enighet om at det ikke var nødvendig å lage en samarbeidsavtale, men at det skulle utarbeides informasjon om tilbudet og praktiske kjøregler for arbeidet og samarbeidet som skal gjennomføres ved barnehuset. Barnehuset Oslo har beskrevet det faglige tilbudet og de nødvendige rutiner og avklaringer som må være på plass mellom politidistriktene og barnehuset i det daglige arbeidet. Beskrivelsen er oversendt politidistriktene.

I noen politidistrikt har vektlegging av avstand til barnehuset, stort arbeidspress og få avhørere med særlig kompetanse for avhør av barn betydd at de har kommet senere i gang med å bruke barnehuset. Barnehuset har derfor vært ute i politidistriktene til møte med etterforskere, avhørere, politijurister og tingrettsdommere/sorenskrivere for å formidle innholdet i tilbudet ved barnehuset. Det virker nå som om forståelsen for, og ønsket om, å bruke barnehuset er i god utvikling i alle politidistrikt. Vi opplever å ha et godt og spennende samarbeidsklima med politiet, og i særdeleshet med de spesialutdannede avhørerne ved de enkelte politidistriktene.

Avhørsrom

Barnehuset Oslo har gjennom 2010 bygd om og forbedret avhørsrommene. De tekniske forholdene er nå gode. Barnehuset kan gjennomføre tre dommeravhør samtidig. Dette har økt vår kapasitet og har på

den måten bidratt til at barnehusets kapasitet i liten eller ingen grad har innflytelse på tiden mellom anmeldelse og dommeravhør. Tingrettene får som regel en av de to datoene de har klare når de ringer for å bestille tid for dommeravhør.

Gjentatte avhør av barn

Det har vært gjennomført 21 flergangsavhør av barn i 2010. Bakgrunnen for dette kan være at barnet har så mye å fortelle at det er ønskelig å fordele det på to avhør. Det kan også være at barnet ikke klarer å formidle seg første gangen. Men ved å gi økt trygghet vil det være et håp om at barnet vil kunne klare å fortelle om sine erfaringer ved neste avhør. Det er også barn som selv gir uttrykk for å ønske å komme tilbake for å fortelle mer. I noen tilfeller er det fremkommet nye opplysninger i saken som gjør det nødvendig å gjennomføre et nytt avhør. Det er politiet som beslutter om det skal gjennomføres flere avhør.

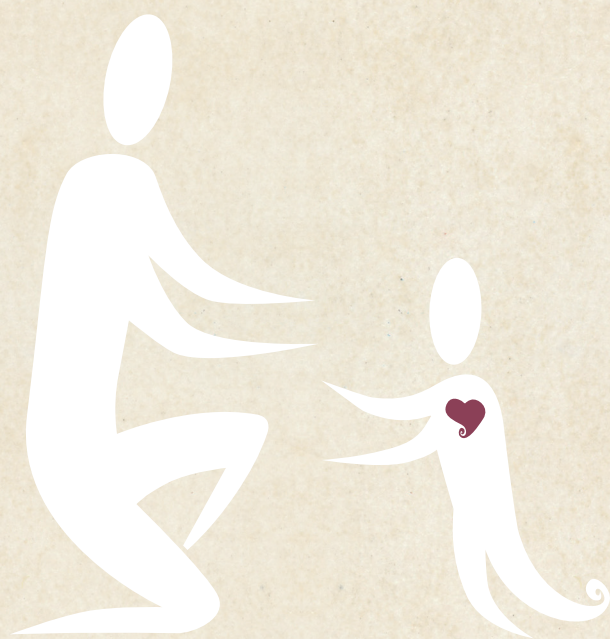
Vi har også opplevd at barn ber om å komme tilbake for å trekke sin forklaring. I disse sakene har barna vært i kontakt med den personen som har utøvd volden, og kan ha vært utsatt for påvirkning derfra. Dette ser vi på som meget uheldig for barnet og samarbeider både med barneverntjenesten, bistandsadvokat for å diskutere problemstillingen med tanke på å kunne iverksette besøksforbud eller tilsyn under samvær.

Politiavhør

Politiavhør kan brukes i forbindelse med etterforskning/ vurdering av om saker skal tas til dommeravhør. Barn over 16 år faller ikke inn under dommeravhørsordningen og skal derfor avhøres som voksne. Ved barnehuset er det gjennomført 15 politiavhør i løpet av 2010, hvorav fem var barn over 16 år. Vår erfaring så langt i disse sakene er at både politiet og barna selv opplever det godt å få tatt disse samtalene her ved Barnehuset Oslo framfor på stedlig politistasjon. Den største fordelene ved denne ordningen er at også disse barna/ungdommene får et tilbud om videre oppfølging i etterkant av avhøret på lik linje med andre barn på Barnehuset Oslo.

Barn som mistenkt

Vi har også tatt imot tre barn til politiavhør hvor barnet er mistenkt for å ha begått seksuelle overgrep. Dette er saker som krever stor grad av innsats både ovenfor barnet og familien, men også ovenfor barnets nettverk og

nærmiljø. Her har vi erfart at Barnehuset Oslo kan være en viktig aktør for det videre arbeidet rundt barnet og dets nettverk. Barnehuset Oslo anmoder derfor politiet om å foreta disse avhørene/ politisamtalene med barna på Barnehuset Oslo slik at vi kan gi et tilbud om oppfølging til denne gruppen.

Tid mellom anmeldelse og dommeravhør

Som statistikken viser, er tiden mellom anmeldelse og dommeravhør ikke i samsvar med 14-dagersregelen som sier at dommeravhør vedrørende seksuelle overgrep i forhold til barn skal være gjennomført innen 14 dager fra anmeldelsestidspunktet. Det er flere instanser involvert når dommeravhør av barn skal berammes. Politi og tingretter har sammen et ansvar for å sikre overholdelse av 14-dagersregelen i seksuelle overgrepssaker. Det må også være et mål at tiden i voldssaker er så kort som mulig.

All erfaring og forskning tilsier at det gir en ekstra belastning for barnet og dets omsorgspersoner hvis ventetiden mellom anmeldelse og avhør faller lang. Lang ventetid er også u hensiktsmessig og uønsket sett i perspektiv av ivaretagelsen av barns rettssikkerhet.

Videokonferanse ved gjennomføring av dommeravhør

Barnehuset Oslo har teknisk mulighet til å foreta videooverføring av dommeravhøret ved bruk av videokonferanse. Dette har blitt benyttet ved dommeravhør i 118 tilfeller i løpet av 2010. Videokonferanse benyttes etter anmodning fra tingretten. Ved bruk av videokonferanse stiller som oftest kun dommeravhører (den som avhører barnet) på barnehuset der barnet er. Prinsippet med alles tilstedeværelse der barnet er, blir dermed brutt. De andre aktørene er i respektive tingrett. Dommeravhør av barn krever ofte endringer i fokus og overveielser underveis i takt med at nye og uventede opplysninger som kommer frem gjennom dommeravhøret.

Gode drøftninger med flere aktører via videokonferanse kan være vanskelig å få til og kan dårlig erstatte personlig tilstedeværelse. Det kan virke fremmedgjørende i forhold til fokuset rundt barnet og den spesielle oppmerksomhet og konsentrasjon som bør være rundt gjennomføringen av et dommeravhør hvor det er mistanke om at barn kan ha vært utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Bistandsadvokatens mulighet for oppfølging av barnet umiddelbart etter avhøret hindres gjennom denne praksisen.

En annen utfordring ved bruk av videokonferanse er muligheten for brudd i overføringen via nettet. Vi har opplevd brudd flere ganger med den konsekvensen at avhøret har gått sin gang uten kontakt til tingretten.

Barnehuset Oslo vurderer gjennom vår erfaring så langt at bruk av videokonferanse ikke representerer beste praksis ved gjennomføring av dommeravhør. Videokonferanse kan unntaksvis brukes der avstandene er svært lange, men bør da gjennomføres med tydelige krav til ansvarsforhold, oppgaver og gjennomføring.

Tingretten avgjør hvor dommeravhør skal utføres

Det er den enkelte tingrett som avgjør hvor dommeravhør av barn skal utføres. Der avhøret ikke legges til barnehuset er hovedargumentet lang reisevei, samt at det er belastende for barnet. Stor saksmengde og manglende kapasitet hos tingrettene er andre argumenter. Det er viktig å bemerke at vi hittil ikke har mottatt klager på lang reisevei fra verken barn eller pårørende. Vårt inntrykk er at sakenes karakter og alvorlighet må og skal tilsidesette lang reisevei som et problem eller argument for ikke å bruke Barnehuset Oslo.

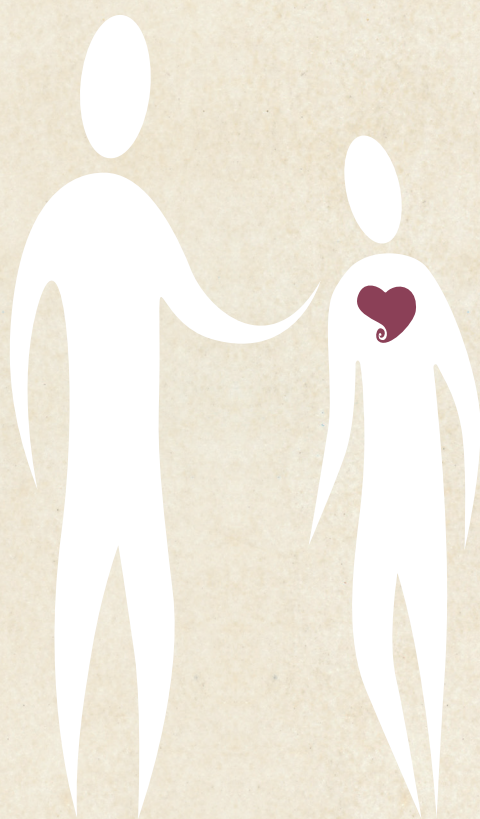
Enkle og lette saker

Tingretten er uten tvil presset når det gjelder kapasitet. Det har i den sammenheng vært argumentert med at «enkle» eller «lette saker» kunne legges til stedlig tingrett eller politidistrikt for dommeravhør. Dette har i hovedsak handlet om saker der barn er vitne til vold, men også i andre saker. Erfaringene gjennom 2010 viser at disse sakene svært sjelden er «lette», men snarere svært sammensatte. Barns sårbarhet varierer. Det enkelte barn tilsynelatende takler fint, kan for andre barn oppleves vanskelig og som et traume. Det er viktig at de barna som trenger det, blir ivare tatt før og etter dommeravhøret innenfor barnehusets rammer. Det kan være vanskelig å forutse hvilke barn dette er. Konsekvensen av dette vil være at alle dommeravhør som en hovedregel bør legges til barnehuset. Selv om stadig flere av tingrettene har valgt å legge dommeravhør til barnehuset, så gjør ikke alle tingrettene det i alle saker.

Hva forteller barn i dommeravhør?

Vi håper Barnehuset Oslo gir barnet gode rammer for å kunne fortelle om eventuelle overgrepserfaringer. Vi får gode tilbakemeldinger på at huset er fokusert på barn og barns behov. Tilbakemeldinger er at det hersker en ro over huset, at det er hyggelig og vennlig. Vi poengterer ofte til barn som er her for første gang, at dette er et sted hvor mange barn kommer. Vi kan se at mange barn faller fort til ro og gir uttrykk for lettelse over at dette er et sted hvor de kan se og oppleve at barn er i fokus.

Fra juni til desember 2010 ble det gjennomført 255 dommeravhør. Seniorrådgivere og psykologspesialist har registrert etter hvert dommeravhør om barnet har fortalt om erfaringer med vold eller seksuelle overgrep. I 180 av dommeravhørene (71%), det vil si i syv av ti dommeravhør, forteller barnet om erfaringer med vold eller

seksuelle overgrep. Det er her nødvendig å understreke at det at barn forteller om vold eller overgrepserfaringer ikke nødvendigvis fører til tiltale og forhandlinger i retten. I flere av disse sakene henlegges saken på grunn av bevisets stilling. Uavhengig av dette gir barnehuset et tilbud om psykisk helsevern.

For å forstå hvilke type saker vi har ved Barnehuset Oslo er det nødvendig å beskrive bredden i barnas forklaringer. Disse eksemplene gir kun et lite bilde av virkeligheten til noen barn.

I dommeravhørene fremkommer det beskrivelser av svært alvorlig vold til mindre alvorlige voldsepisoder. Noen forteller om én voldshendelse mens andre har vært utsatt for gjentakende psykisk og fysisk vold over flere år.

For eksempel beskriver barn om gjentatte slag mot egen kropp. Redskaper som ofte beskrives å bli brukt er kjøkkenredskaper, belter, stokker, ledninger, spark, og slag med flat og knyttet hånd. Barn forteller også om utestengning, isolasjon og at de blir nektet mat.

I seksuelle overgrepssaker ser vi også en bredde i barns forklaringer fra svært alvorlige overgrep til det som karakteriseres som mindre alvorlige overgrep. Noen forteller at de har inngått i seksuelle relasjoner med langt eldre menn, mens andre har opplevd å bli lurt eller de har blitt truet til å delta i, eller til å gjennomføre seksuelle handlinger. Små barn kan ha enkelt-utsagn som kan indikere mulige overgrepserfaringer uten at det er mulig å få fram noe mer i avhøret.

Barn kan fortelle om gjentatte anale, vaginale og orale overgrep som har blitt utført over lang tid. Overgrepene kan ha vært utført av nære omsorgspersoner hjemme der barnet bor, eller i det nære sosiale nettverket. Barn forteller også om overgrep via nett og sosiale medier.

Barnehuset Oslo har også et høyt antall saker hvor barn er vitne til vold og seksuelle overgrep.

Vold fra foreldre med annen landbakgrunn enn norsk

Omentrent halvparten av barna som kommer til Barnehuset Oslo (205 barn) har foreldre med annen landbakgrunn enn norsk. Dette betyr at gruppen er overrepresentert i forhold til resten av befolkningen. Denne gruppen ved Barnehuset Oslo er sammensatt. Barnehuset Oslo ønsker å arbeide videre med fokus på denne gruppen for å kunne si mer på sikt om hva som gjemmer seg bak tallene.

En økning i medisinske undersøkelser ved Barnehuset Oslo

Barnehusets ansatte undret seg da det ble avdekket at barn utsatt for vold ikke tilbys medisinsk undersøkelse på lik linje med voksne utsatt for vold. Barnehuset Oslo valgte derfor tidlig å fokusere på dette forholdet. Spørsmål om medisinske undersøkelser tas opp med politiet i alle saker der det skal gjennomføres dommeravhør. Det er politiets oppgave å beramme medisinsk undersøkelse i forbindelse med etterforskning i vold og overgrepssaker. Det ble gjennomført 94 medisinske undersøkelser ved Barnehuset Oslo i 2010.

Medisinsk undersøkelse av barn er også viktig for å trygge barnet, foreldre og pårørende og har i seg selv en viktig rolle ut over det strafferettslige. Dessuten er det av stor verdi i terapeutisk og behandlingsmessig sammenheng å få vite at kroppen er hel, at alt er i orden.

Barnehuset Oslo vurderer at barna som er undersøkt, opplevde det som en naturlig del av oppholdet på barnehuset. Ved flere anledninger har den medisinske undersøkelsen avdekket nye og gamle skader på kroppen, og/eller barnet har formidlet ny eller viktig informasjon under undersøkelsen. Ved flere anledninger har dette ført til gjentatte dommeravhør med bakgrunn i ny informasjon som er fremkommet gjennom den medisinske undersøkelsen. Dette kan ha styrket barnets sak sett i et rettssikkerhetsperspektiv.

Oppfølging og behandling

Barnehuset Oslo tilbyr alltid vurderingssamtaler til barnet og dets omsorgspersoner i etterkant av dommeravhøret, samme dag som avhøret har funnet sted. De aller fleste tar imot dette tilbudet. De gangene vurderingssamtale ikke blir gjennomført, skyldes dette som oftest mangel på tid hos familien. I noen av tilfellene ønsker de å motta vurderingssamtalen på et senere tidspunkt. I vurderingssamtalen etterspør rådgiver/psykolog om barnet og/eller familien har vansker som følge av overgrepserfaringer. Informasjon om vanlige reaksjoner samt mulig korttidsoppfølging/behandling ved barnehuset blir gitt. Det blir kartlagt hvilke andre hjelpeinstanser som er inne i bildet.

Hvis det lokale hjelpeapparatet allerede gir barnet og familien et tilbud, tar Barnehuset Oslo kontakt for å sikre at barnet mottar behandling knyttet til sine overgrepserfaringer. Barnehuset Oslo deltar også i samarbeidsmøter med det øvrige hjelpeapparatet for å medvirke til at barnet og familien mottar nødvendig hjelp og behandling. Barnehuset Oslo har et mandat på å kunne gi inntil 15 timers behandling ved behov. Behandlingen kan også gis ambulant ved at seniorrådgivere/psykologspesialister reiser ut og oppsøker barnet der det oppholder seg. En

del av barna og omsorgspersonene som kommer til Barnehuset Oslo er ikke i behov av videre oppfølging fra barnehuset. Imidlertid blir de oppfordret til å ta kontakt med Barnehuset Oslo hvis det oppstår reaksjoner hos barnet i ettertid, eller situasjoner som de ønsker å drøfte eller få hjelp til å håndtere. Forebygging av reaksjoner som kan oppstå på et senere tidspunkt, er et viktig perspektiv når barnehusets ansatte tilbyr behandling.

Anonym drøftning og rådgivning

Dette er saker hvor det er bekymring for barn i forbindelse med mistanke om seksuelle overgrep, vold eller det å være vitne til vold. Telefonsamtalene kan dreie seg om kompliserte forhold hvor hjelpeapparatet må ta stilling til hvordan de skal håndtere alt som kommer opp i forbindelse med sakene. Avklaring av roller og vurdering knyttet til anmeldelse til politiet er viktige temaer. Vi har samtaler med deler av hjelpeapparatet som har sittet lenge med bekymringer uten å komme videre. Det råder usikkerhet i forhold til hvordan man skal arbeide med disse sakene.

Mange henvendelser gjelder hvor en av foreldrene er bekymret for den andre partens atferd overfor barna, med misstanke om vold eller seksuelle overgrep. Vi får også henvendelser i saker hvor barnet har vært til dommeravhør før Barnehuset Oslo ble opprettet og hvor det anmeldte forholdet ikke er bekreftet. I disse sakene trenger ofte omsorgspersoner hjelp til å håndtere hverdagen videre og til å leve med situasjonen. Mange av disse samtalene er kompliserte og sammensatte og tar ofte lang tid.

Fagutvikling

For å få til best mulig resultat er aktørene gjensidig avhengige av godt samarbeid. Ved barnehuset skal alle involverte i saker vedrørende vold og overgrep mot barn og psykisk utviklingshemmede være representert. Dette er blant annet politiet, tingrettsdommere, forsvarsadvokater, bistandsadvokater, medisinsk personale og barnefaglig personale. Avklaring av roller og respekt for hverandres arbeidsfelt og oppgaver er nøkkelfor en vellykket samhandling til beste for barnet.

Barnehuset Oslo har arbeidet med avklaring av roller siden oppstarten i september 2009. De fleste aktørene som kommer til barnehuset har vært involvert i dommeravhør av barn gjennom mange år før etableringen av barnehuset. Det nye ved etableringen av barnehuset er samlokalisering av tjenestene og tilbudet om psykisk helsehjelp i forbindelse med avhøret. Det har vært viktig

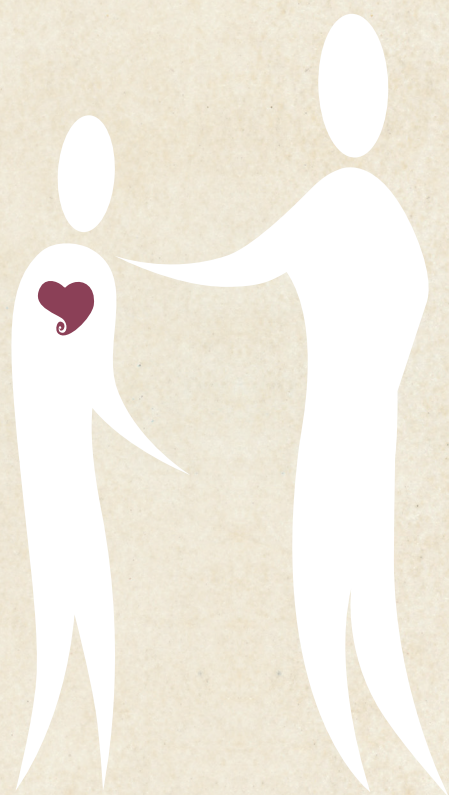
for barnehusets ansatte å utvikle et best mulig behandlingstilbud i møte med målgruppa. Til dette ligger en nysgjerrighet og interesse for de andre aktørenes roller og oppgaver. Gjennom kunnskap om og forståelse for de samarbeidende instansenes arbeidsoppgaver har det vært mulig å løse barnehusets egne oppgaver og mandat knyttet til ivaretagelse av brukernes psykiske helse. Denne grenseoppgangen fagmiljøene i mellom er en nødvendig forutsetning for et godt tilbud ved barnehuset.

Det er ingen tvil om at samlokalisering er et godt grep. Effekten av å møtes under samme tak er stor. De formelle og uformelle nettverkene og kjennskap til hverandres roller og preferanser, sikrer bedre arbeid til barnas beste. En annen effekt ved samlokalisering er avdekking av behov for fagutvikling og bedring av praksis til beste for målgruppa.

Barnehuset Oslo jobber med å utvikle et godt behandlingstilbud for barn som er i behov for behandling ved barnehuset. Barnehuset Oslo arbeider derfor med en kartlegging av alle barn som kommer til barnehuset med hensyn til behov av psykisk helsehjelp, hvilket tilbud barna har og hvilke tilbud de bør tilgodeses med. I samarbeid med Norsk kompetansesenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) implementerer Barnehuset Oslo UCLA (Post traumatisk stress disorder index) for å screene barn med tanke på posttraumatisk stress symptomer. Det er en målsetning for 2011 at de fleste barn som møter til en ny samtale etter vurderingssamtalen kartlegges ved hjelp av UCLA.

Når behandlingsbehovet til barn som får behandling ved Barnehuset Oslo er bedre kartlagt, vil barnehuset ta stilling til om det behandlingstilbudet bør utvides til å bruke Traumefokustert kognitiv atferdsterapi (TF-CBT) i sin helhet. Dette er den metoden som hittil har vist meget god effekt ved traumebehandling av barn i USA og nå også i Norge. Implementering av denne metoden vil i så fall skje i samarbeid med NKVTS. Psykologspesialist ved Barnehuset Oslo har fra tidligere arbeid vært med på å implementere metoden i regi av et forskningsprosjekt ved Tine Jensen NKVTS.

Barnehuset Oslo har begynt å benytte seg av Psykologisk førstehjelpsskrin utviklet av psykologspesialist Solfrid Rånes. Ved hjelp av dette verktøyet kan grunnelementene i kognitiv atferdsterapi formidles til barn og deres familier i løpet av et kort behandlingsforløp. Behandlingen tar utgangspunkt i hvordan problematiske tanker og følelser kan erstattes med mer hjelpsomme tanker og gode følelser.

Barnehuset Oslo og Tromsø har gjennom 2010 arbeidet med avklaring om en eventuell implementering av metoden CFTSI (The Child and traumatic stress intervention) i barnehusene. Dette er en metode som er under utvikling ved Yale University School of Medicine og deres Childhood Violent Trauma Center. Metoden legger vekt på å hindre utvikling av PTSD gjennom å øke kommunikasjonsferdighetene i familien.

Barnehuset Oslo ønsker å kunne gi et behandlingstilbud som er tilpasset behovene for behandling i barnehuset. Barnehuset Oslo har ikke som mål å erstatte behandling i barn- og ungdomspsykiatriske poliklinikker eller i annet lokalt hjelpeapparat. Tilbudet skal i all hovedsak være et supplement.

Alle seniorrådgivere ved Barnehuset Oslo har fra august 2010 til mars 2011 fulgt kompetansehevingsprogrammet «Tryggere Traumeterapeuter» i regi av RVTS-Øst, Regionalt ressurscenter om Vold, Traumatisk stress og Selvmordsforebygging-region Øst. Utdanningen er klinisk rettet og har fokus på stabilisering, behandling og oppdagelse av pasienter med traumelidelser.

En av seniorrådgiverne gikk på Master i familiebehandling i 2010. I tillegg begynte en seniorrådgiver høsten 2010 på den ett-årige etterutdanningen, Vold i familier, i regi av Regionsenter for Barn og unges psykiske helse.

Barnehuset Oslo har hatt samarbeidsmøter med utveksling av erfaring med REFORM- ressurscenter for menn. REFORM har i denne forbindelse gjort endringer i sitt behandlingsarbeid i forhold til menn som utøver vold med tanke på barneperspektivet.

RVTS-Ø er en viktig samarbeidspartner for Barnehuset Oslo. Vi har i 2010 utviklet et politinettverk for dommeravhørere i de politidistriktene vi betjener. En av hovedmålsettingene har vært gjennomgang og veiledning av dommeravhør. Kari Gamst fra RVTS-Ø og Tone Davik ved Kripos har stått for det faglige innholdet ved to dagsseminar.

Barnehuset Oslo deltok på barnehussamling i januar i Grimstad i regi av Stine Sofies Stiftelse.

Barnehuset Oslo har forestått undervisning om utviklingspsykologi og hensyn som bør ivaretas ved avhør av barn ved Kripos årlige seminar for etterforskere og avhørere.

Det har vært gjennomført fagutviklingsmøter med Kari Gamst RVTS-Ø, Barnehuset Hamar og Barnehuset Oslo i 2010.

Det er også påbegynt et utviklingsarbeid i samarbeid med RVTS-Ø ved Lill Salole og Ane Heiberg Simonsen. Tema for arbeidet er knyttet til problemstillinger innen æresrelatert vold, kjønnslemlestelse, vold og overgrep i nære relasjoner med særlig fokus på familier med annen landbakgrunn enn norsk.

Barnehuset Oslo har deltatt i utvikling av nye hjemmesider for Barnehusene i samarbeid med Oslo Politidistrikt og Barnehuset Trondheim.

Barnehuset Oslo hadde to politistudenter i praksis i 2010.

Seniorrådgivere, psykologspesialist og leder har deltatt i prosessveiledning med Judith Van der Wiele i 2010.

Internasjonale konferanser

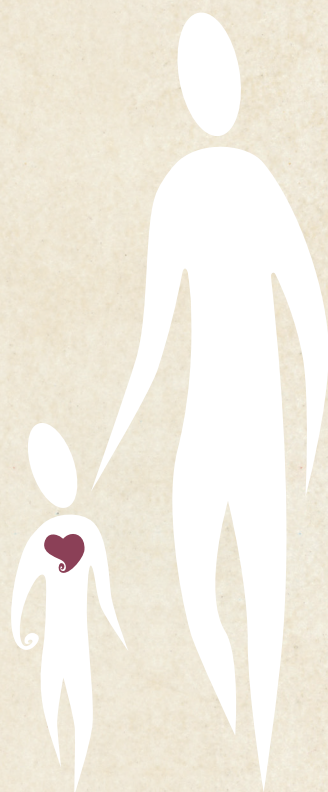
Barnehuset som konsept er relativt nytt i Norge. Det finnes spennende og erfarne fagmiljøer ute, ikke minst i USA hvor barnehusmodellen har eksistert i snart 30 år. Det er viktig for oss å ha tilgang på gode faglige nettverk hvor vi kan hente kunnskap til utvikling av den norske modellen. I den sammenhengen er det viktig å bygge gode internasjonale nettverk og innhente kunnskap der den finnes. Barnehuset Oslo har hatt deltatt ved; 26th National Symposium on Child Abuse Huntsville Alabama USA, 6. Nordiske konferanse om Barnemisshandling og omsorgssvikt København Danmark og XVIII ISPCAN International Conference Hawaii USA.

Informasjon/undervisning

Barnehuset Oslo har forestått mer enn 50 foredrag og undervisning om barnehuset for psykisk helsevern, barnevern, og annen førstelinje i kommunene. Videre følger en smakebit på ulike møter og foredrag ut over dette.

Vi har hatt møter med påtalejurister og etterforskere innen politiet, deltatt i vold og sedelighetsavsnittet, OPD sitt årlige seminar. Foredrag for politiavdelingen ved Politi- og justisdepartementet. Heldagsundervisning ved utdanningsprogrammet for sakkyndige i regi av Psykologforeningen. Foredrag og samarbeidsmøter med Unicef, Redd Barna, Alternativ til vold (ATV) Kriesenteret i Oslo og Follo, Bris Drammen, SMI Oslo. Samtaler og møter med Barneombudet og Barneombudets ekspertgruppe med incestutsatte ungdom. Foredrag for Statens helsetilsyn og senere, foredrag ved Statens helsetilsyn og fylkesmennenes årlige konferanse. Foredrag for Politirådet i Oslo m.m.

Flere internasjonale delegasjoner har besøkt Barnehuset Oslo i 2010. Det har vært delegasjoner fra Kina, Romania, Latvia og Sør-Korea.

Media

Barnehuset Oslo har vært i media ved flere anledninger i 2010. Det har vært oppslag i Dagsavisen, Aftenposten, Politiforum, Oslo politidistrikts magasin m.m. Det var en seks siders artikkel om Barnehuset Oslo i A-magasinet som vi har fått meget

god tilbakemelding på. Daglig leder ble intervjuet av P4 og Radio Norge. Barnehuset Oslo var ved to anledninger på Supernytt NRK. Temaet var seksuelle overgrep og Barnehuset Oslo.

Satsingsområder for Barnehuset Oslo i 2011

I 2010 ble åtte av ti dommeravhør i vår region lagt til Barnehuset Oslo. Vår målsetting for 2011 er at det faglige tilbudet til Barnehuset Oslo er så godt at alle dommeravhør av barn og psykisk utviklingshemmede gjennomføres hos oss.

Dommeravhørsforskriften gjelder for barn opp til 16 år. Etter 16 år skal barn utsatt for vold og overgrep avhøres ved politiavhør på lik linje som voksne over 18 år. Barna må også møte i retten der det blir hovedforhandlinger. Barnehuset Oslo har den oppfatningen at også disse barna trenger et helhetlig og tilpasset tilbud om psykisk helsevern. Derfor er det Barnehuset Oslo sitt mål at alle politiavhør av vold og overgrepsutsatte barn og psykisk utviklingshemmede mellom 16 og 18 legges til barnehuset.

Barnehuset Oslo skal arbeide for fagutvikling med de daglige samarbeidspartnerne innen politiet og tingrettene. Vi ønsker å videreutvikle politinettverket i samarbeid med Kari Gamst ved RVTS-Ø ut over veiledning på dommeravhør i 2011. Vi vil derfor i samarbeid med Kari Gamst ved RVTS-Ø, Barnehuset på Hamar, Vestoppland politidistrikt/Kripos, og Oslo politidistrikt planlegge og gjennomføre et seminar for avhørere og etterforskere innen politiet. Tema for seminaret er sekundærtraumatisering ved psykologspesialist Susanne Bang fra Danmark. Barnehuset Oslo vil også arrangere en erfaringskonferanse om barnehus, høst/tidlig vinter i samarbeid med politidistriktene.

Barnehuset Oslo skal sette mål av seg å utvikle kartlegging og behandlingstilbud tilpasset målgruppas behov. Når behandlingsbehovet til barn som får behandling i barnehuset er bedre kartlagt vil Barnehuset Oslo ta stilling til om vi skal bruke Traumefokusert kognitiv atferdsterapi i sin helhet (TF-CBT). Implementering av denne metoden vil i så fall skje i samarbeid med NKVTS. Barnehuset Oslo vil i tillegg videreføre implementeringen av UCLA (pstd-index) for å screene barn med tanke på posttraumatisk stress symptomer.

Barnehuset Oslo har begynt å benytte seg av Psykologisk førstehjelpsskrin utviklet av psykologspesialist Solfrid Raknes. Vi vil i samarbeid med Solfrid Raknes delta i et pilotprosjekt knyttet til systematisk bruk av dette verktøyet i behandling ved barnehuset.

Ansatte har kompetanse og erfaring fra gruppebehandling, og det er planer om å starte opp gruppetilbud ved Barnehuset Oslo. Målgruppen vil sannsynlig bli eldre barn/ungdom, eventuelt for foreldre. Arbeid med å utforme gruppetilbud vedrørende behandling av traumatiserte barn vil påbegynnes så snart som mulig. Barnehuset Oslo har også en ansatt familieterapeut og vil bruke denne behandlingstilnærmingen i saker der det er naturlig.

Barnehuset Oslo mener at barn utsatt for vold som en hovedregel skal tilbys og sikres medisinsk undersøkelse på lik linje med voksne utsatt for vold, og som barn utsatt

for seksuelle overgrep. Vi har gjennom 2010 bidratt til økt kompetanse og forståelse hos politiet for mulighetene som ligger i å gjennomføre rettsmedisinske undersøkelser for denne gruppen ut over tradisjonell sporsikring. Erfaring viser at det er mulig å gjøre medisinske funn som understøtter og øker barns rettssikkerhet selv om det er lang tid siden de antatte voldshandlingene. Det er gjennom 2010 påvist skader på kroppen hos barn på Barnehuset Oslo, som i følge sakkyndig barnelege skyldes voksnes vold mot barn. Disse funnene er viktige i underbyggingen av barns rettssikkerhet. Barnehuset Oslo ønsker å videreføre og videreutvikle de gode erfaringene med økt fokus på medisinske undersøkelser av voldsutsette barn fra 2010 til 2011.

Det har ved Barnehuset Oslo ikke blitt gjennomført dommeravhør av psykisk utviklingshemmede. Et fåtall politidistrikter har rapportert om gjennomførte dommeravhør med gruppen siste år. Dette er et stort problem da all forskning tilsier at det er store mørketall når det gjelder vold og seksuelle overgrep innen målgruppen. Barnehuset Oslo ønsker derfor å gjøre politiet og tingrettene oppmerksomme på å kunne bruke Barnehuset Oslo i forbindelse med avhør av vold og overgrepsutsatte psykisk utviklingshemmede.

Omentrent halvparten av barna som kommer til Barnehuset Oslo, har foreldre med annen landbakgrunn enn norsk. Dette betyr at gruppen er overrepresentert i forhold til resten av befolkningen. Denne gruppen ved

Barnehuset Oslo er sammensatt. Barnehuset ønsker å arbeide videre med fokus på denne gruppen for å kunne si mer på sikt om hva som gjemmer seg bak tallene. RVTS-Ø og andre fagmiljøer vil være sentrale samarbeidspartnere i dette arbeidet.

Barnehuset Oslo skal arbeide for et godt og fruktbart samarbeid med barnevern og institusjoner innen psykisk helsevern. Dette må ivaretas gjennom daglig arbeid i enkeltsaker og samarbeidsmøter, samt ved deltakelse på seminarer og konferanser innen fagfeltet.

Barnehuset Oslo vil i 2011 som i 2010 videreføre formidling om Barnehuset Oslo sine arbeidsoppgaver og målgrupper. Til denne oppgaven ligger også å formidle kunnskap om vold, det å være vitne til vold, være utsatt for seksuelle overgrep og traumer. I denne sammenhengen har Barnehuset Oslo ambisjoner om å utvikle et tett og godt samarbeid med ATV og REFORM- ressurscenter for menn.

Barnehuset Oslo arrangerer i samarbeid med Barnehuset Trondheim Barnehusseminar på Røros i april, over tre dager, for medarbeidere og ledere ved de syv etablerte barnehusene i Norge.

Postadresse

Barnehuset Oslo
P.b 8101 Dep
0032 Oslo

Besøksadresse

Barnehuset Oslo
Skippergata 31
0154 Oslo

Telefon 23 10 35 50

E-post barnehuset.oslo@politiet.no